

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoPr/3/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115206641
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8115206641.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobcu Mesto Prešov, so sídlom v Prešove na ulici Hlavnej č. 73, právne zastúpeného JUDr. Martinom Staroňom, advokátom so sídlom v Prešove na ulici Hlavnej č. XX, proti žalovanej U.. O. U., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v F. na ulici O. č. XXXX/XX, právne zastúpenej U.. D. U. advokátka s.r.o., so sídlom v F. na ulici X. č. XX o určenie neplatnosti dohody o zmene pracovnej zmluvy zo dňa 02.12.2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 17.03.2017, č. k. 13Cpr/7/2015-77, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vec v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 100%.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia neplatnosti dohody o zmene pracovnej zmluvy. Je nepochybné, že ide o určenie právnej skutočnosti podľa ust. § 137 písm. d) CSP. Možnosť požadovať takéto určenie však nevyplýva zo žiadneho predpisu, a preto žaloba žalobcu je v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP a contrario neprípustná. Súd prvej inštancie ju preto zamietol.

3. Aj za predpokladu, ak by žaloba v rozpore s ust. § 470 ods. 1 CSP bola posudzovaná podľa predpisov účinných v čase jej podania, ust. § 80 písm. c) OSP umožňovalo návrhom na začatie konania uplatniť, aby sa rozhodlo o určení či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak bol na tom naliehavý právny záujem. Existencia naliehavého právneho záujmu v prejednávanej veci daná nebola.

4. Predpokladom úspešnosti určovacej žaloby vychádzajúc z ust. § 80 písm. c) OSP a konštantnej judikatúry, boli z hľadiska procesného dve podmienky. Prvou bolo samozrejme preukázanie existencie, resp. neexistencie konkrétneho právneho vzťahu alebo práva účastníkov, ktorého posúdenie je predmetom konania. Druhou, podobne ako aj dnes pri určení práva podľa ust. § 137 písm. c) CSP, bol naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Obidve podmienky je potrebné rozlišovať, aj keď spolu úzko súvisia a naliehavý právny záujem treba posudzovať podľa požadovaného petitu. Ak je však žaloba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu procesne neprípustná, je vylúčené ďalej sa zaoberať žalobou vo veci samej.

5. Právny záujem vyplýva z porušenia alebo ohrozenia práva a záujmu na jeho ochrane, pričom právny záujem žalobcu na žiadanom určení pri určovacích žalobách musí byť podľa požiadavky zákona dokonca kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Je pri tom zrejmé, že naliehavý právny záujem môže byť iba na takom určení, ktoré je právne významné, určité, vykonateľné a vytvárajúce tak pevný základ právneho

vzťahu, resp. spôsobilé riešiť právne spory medzi účastníkmi v čase vyhlásenia rozsudku a zároveň odstránenie stavu ohrozenia, resp. neistoty nie je možné dosiahnuť iným vhodným spôsobom.

6. Žalobcom uvádzané dôvody žaloby neodôvodňujú naliehavý právny záujem na žiadanom určení. V zmysle ust. § 131 CSP žaloba slúži na súdnu ochranu ohrozeného alebo porušeného práva, avšak z predloženej žaloby nie je zrejmé, ochrany ktorého svojho konkrétneho práva sa žalobca domáha. Ak ide o záujem žalobcu deklaratórne rozhodnutím súdu prostredníctvom určenia neplatnosti dohody určiť, resp. vylúčiť neexistenciu jedného z predpokladov jeho potencionálneho dlhu z dohody o zmene pracovnej zmluvy preto aby sa nemusel brániť až v prípadnom neskoršom spore, právny záujem na tomto určení s poukazom na hospodárnosť konania a v zmysle predchádzania zbytočnému rozmnožovaniu sporov, nie je naliehavý.

7. Pozícia žalobcu sa vo všeobecnosti v ničom nelíši od pozície iných dlžníkov, ktorí majú za to, že nejaký ich dlh vôbec nevznikol, prípadne už zanikol, resp. že za daného právneho vzťahu vzniknúť ani nemôže a len z dôvodov posilnenia svojej právnej istoty by sa domáhali nezmyselných určení, že veriteľom z rôzneho titulu nie sú nič dlžní, prípadne, že sú im dlžní menej než by sa veritelia z rôznych dôvodov mohli domnievať, alebo že za porušenie povinnosti nezodpovedajú, dlh už uhradili alebo že je už premičaný, resp. dokonca že ani vzniknúť nemôže, ktoré sú bez reálneho súdneho uplatnenia práv potencionálneho veriteľa zbytočné a naliehavý právny záujem nad ich vedení bez ďalšieho nemôže vyplývať len z toho, že potencionálny dlžník v týchto prípadoch nemá k dispozícii žalobu na plnenie.

8. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby jeho žalobe bolo vyhovené. Alternatívne požadoval rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, nemôže byť na ujmu žalobcu, keď súd prvej inštancie nekonal a medzičasom vstúpil do platnosti a účinnosti nový Civilný sporový poriadok. Žalobcovi je zrejmá právna úprava v ust. § 470 ods. 1 CSP, ako aj v ust. § 137 písm. d) CSP, avšak poukazuje na to, že žaloba bola podaná dôvodne a naliehavý právny záujem existoval a existuje. Je pravdou, že žaloba na plnenie predchádza žalobe o určenie, a tam kde možno podať žalobu o plnenie nemožno podať žalobu o určenie, avšak to sa týka prípadu, kedy účastník je žalobcom, resp. môže byť žalobcom tak v konaní o určenie ako aj v konaní o plnenie. V tomto prípade ale žalobca nemôže podať žalobu o plnenie, pričom jeho právne postavenie do podania žaloby o plnenie žalovanou je právne neisté. Ak žalovaná nepodá žalobu na plnenie po skončení pracovného pomeru, žalobca nemá iný vhodný procesný nástroj na odstránenie právnej neistoty a vyriešenie sporu o tom, že dohoda o zmene pracovnej zmluvy je neplatná. Úlohou súdu je pritom odstraňovať stav neistoty a nie k nemu prispievať. Žalobca nemôže niekoľko rokov existovať v stave právnej neistoty a nemôcť využiť žiadne právne prostriedky na odstránenie tohto stavu, len čakať na skončenie pracovného pomeru a následne na žalobu žalovanej o plnenie odstupného a tam namietat' neplatnosť dohody o zmene pracovnej zmluvy ako predbežnú otázku. Takýto postup by bol v rozpore s ochranou práv žalobu ako zamestnávateľa. Žalobca je obcou (mestom) v zmysle zákona č. 369/1990 Zb., pričom hospodári s verejnými prostriedkami. Nevyplatenie mzdy a odstupného je osobitný trestný čin zakotvený v ust. § 214 Trestného zákona. Okrem toho medzi žalobcom a G. P. M. sa na rovnakom skutkovom a právnom základe vedie spor o neplatnosť rovnakej dohody o zmene pracovnej zmluvy zo dňa 02.12.2014, v ktorom Okresný súd Košice II rozsudkom zo dňa 08.09.2015, č. k. 25Cpr/1/2015-83 zamietol rovnakú žalobu z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 25.10.2016, č. k. 2CoPr/10/2015-115 tento rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V zrušujúcom uznesení konštatoval právne závery ohľadne opodstatnenosti podanej žaloby. Dohoda o zmene pracovnej zmluvy je absolútne neplatný právny úkon v zmysle ust. § 39 Občianskeho zákonníka nakoľko tento právny úkon bol urobený v rozpore so zákonom a odporuje zákonu. Táto dohoda je totiž ako právny úkon v rozpore so zákonom č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole a vnútornom audite. Dohoda o zmene pracovnej zmluvy je finančnou operáciou v zmysle ust. § 2 ods. 2 písm. k) zákon č. 502/2001 Z.z., nakoľko ide o poskytnutie verejných prostriedkov z rozpočtu Mesta Prešov žalovanej v prípade skončenia jej pracovného pomeru z dôvodu zakladúceho povinnosť žalobcu vyplatiť odstupné, a je preto právnym úkonom majetkovej povahy, ktorý má dopad na finančné prostriedky žalobcu a verejné prostriedky z rozpočtu Mesta Prešov. Pred uzavretím dohody o zmene pracovnej zmluvy musela byť v zmysle zákona č. 502/2001 Z.z. vykonaná predbežná finančná kontrola, avšak v tomto prípade predbežná finančná kontrola nebola vykonaná. Odstupné dohodnuté vo výške 5 násobku priemerného mesačného platu nad rámec Zákonníka práce pritom nebolo kryté v rozpočte orgánu verejnej správy, ktorým žalobca ako mesto nepochybne je, o čom svedčí samotný rozpočet žalobcu na rok 2014 a 2015, pričom toto krytie nebolo

ani v rozpočte na rok 2014 ani na rok 2015 a navyiac, rozpočet žalobcu na rok 2015 dňa 02.12.2014 ešte ani nebol schválený Mestským zastupiteľstvom Mesta Prešov. Je preto jednoznačne zrejmé, že odstúpné dohodnuté v Dohode o zmene pracovnej zmluvy nie je v súlade s rozpočtom žalobcu.

9. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

10. Vo veci nie je možné stotožniť sa s názorom, podľa ktorého žaloba podaná žalobcom o určenie neplatnosti Dohody o zmene pracovnej zmluvy je žalobou vyplývajúcou z ust. § 137 písm. d) CSP. Civilný sporový poriadok v ust. § 137 písm. c) a písm. d) zaviedol úplne novú koncepciu, pri ktorej sa rozlišuje klasická určovací žaloba podľa písmena c) a žaloba o určenie inej právnej skutočnosti podľa písm. d). Zákondarca uviedol, že jeho záujmom bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a mŕňajú sa účelu žaloby určovacej. Napriek uvedenému je potrebné poukázať na obsahovo totožné znenie ust. § 137 písm. c) CSP s ust. § 80 písm. c) OSP vo vzťahu k žalobe o určenie existencie, prípadne neexistencie práva. Podľa oboch týchto ustanovení bolo možné žalobou požadovať, aby sa dohodlo o určenie či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

11. Základnou podmienkou dôvodnosti, a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby podľa ust. § 80 písm. c) O.s.p., ako aj podľa ustanovenia § 137 písm.c) CSP je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rozumie sa tým právny záujem žalobcu. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t. j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektmi, ktorými sú žalovanou stranou popieraná existencia (neexistencia) práva žalobcu, teda je tu stav, že právo, medzi účastníkmi konania je sporné, jestvuje ohrozenie práva, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak len určovacím výrokom a jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva.

12. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu žaloby. Je teda nutné, aby tento naliehavý záujem jestvoval nielen v čase rozhodovania súdu prvej inštancie ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu.

13. Určovací žaloba je svojou povahou žalobou preventívnou, ku ktorej sa viac než u žalôb na plnenie dbalo, aby nedošlo k jej zneužitiu a prísne sa selektovala jej prípustnosť. Súdna prax za určovaciu žalobu považuje aj žalobu na určenie neplatnosti zmluvy hoci sa ňou priamo neurčuje existencia, či neexistencia práva. Zároveň rešpektuje názor, že ak vyslovením neplatnosti sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem.

14. Občiansky zákonník v ustanovení § 488 záväzkový právny vzťah definuje ako právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok. V zmysle ustanovenia § 489 Občianskeho zákonníka záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.

15. Dohodou o zmene pracovnej zmluvy zo dňa 2.12.2014 vzniklo žalovanej právo na vyplatenie odstúpného po skončení pracovného pomeru. Toto právo na plnenie vzniklo z právneho úkonu a nie z iných skutočností uvedených v zákone. Aplikácia ustanovenia § 137 písm. d) CSP, podľa ktorého žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určenie právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu, aj z tohto dôvodu možná nie je.

16. V prejednávanej veci žalobca nemôže žalovať o splnenie povinnosti, nakoľko o zaplatenie odstúpného na základe sporného právneho úkonu môže žiadať len žalovaná, ktorá je na podanie takejto žaloby aktívne vecne legitimovaná.

17. Žalobcovi nemožno brániť v uplatňovaní jeho práva na súdnu ochranu ani z dôvodu, že doposiaľ ešte nebol ukončený pracovný pomer so žalovanou ako predpoklad na vyplatenie odstupného v zmysle spornej dohody. Základom pre vznik práva žalovanej na vyplatenie odstupného po ukončení pracovného pomeru je existencia platného právneho úkonu. Z neplateného právneho úkonu žiadne práva alebo povinnosti vzniknúť nemôžu. Rozhodnutím o žalobe na určenie neplatnosti spornej dohody sa bez akýchkoľvek pochybností odstráni spornosť a právna neistota v otázke existencie či neexistencie práva žalovanej na vyplatenie odstupného po ukončení pracovného pomeru. Vytvorí sa tak pevný základ pre budúce právne vzťahy strán sporu umožňujúci predísť žalobe na plnenie. Žalobca má tak naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

18. Keďže nesprávne zamietnutie žaloby len z dôvodu jej procesnej neprípustnosti je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobcovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

19. V ňom bude úlohou súdu prvej inštancie zaoberať sa otázkou platnosti dohody o zmene pracovnej zmluvy zo dňa 2.12.2014. Potvrdením existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení nie je prejedikované nasledujúce rozhodnutie vo vzťahu k otázke platnosti alebo neplatnosti spornej dohody.

20. Súd prvej inštancie, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

21. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).